

دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا»

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
دادنامه

شماره دادنامه : 140431390000157064
تاریخ تنظیم : 1404/01/26
شماره پرونده : 140331920000124101
شماره بایگانی شعبه : 0300301

تاریخ دادنامه: 1404/1/26

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: آقای حسین آز موده دلخانی

طرف شکایت: دادگستری کل استان فارس

موضوع شکایت و خواسته: ابطال دستورالعمل شماره 1/620/925 مورخ 1402/10/27 معاون قضایی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس

گردش کار: شاکی به موجب دادخواستی ابطال دستورالعمل شماره 1/620/925 مورخ 1402/10/27 معاون قضایی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

" به استحضار می رسانم: مطابق با دستور العمل شماره 1/620/925 مورخ 1402/10/27 معاونت پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس به کلیه مراجع قضایی مستقر در استان علی الخصوص دادگاه خانواده شهر شیراز و دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، چنین ابلاغ فرموده اند که «در کلیه دعاوی با خواسته طلاق اعم از طلاق توافقی، طلاق به درخواست زوج و طلاق به درخواست زوجه، خواهان الزاماً می بایست در زمان تقدیم دادخواست گواهی مراکز مشاوره را پیوست دادخواست نماید و دادخواست دادخواهانی که گواهی مراکز مشاوره را نداشته باشند برگشت داده می شود.

مستحضر می باشید که قانونگذار در ماده 25 قانون حمایت خانواده و مواد 8 و 9 آیین نامه اجرایی آن قانون صرفاً در دعوی طلاق توافقی به دادگاه تکلیف نموده که می بایست زوجین را به مرکز مشاوره خانواده ارجاع دهد.

«ماده 25- در صورتی که زوجین متقاضی طلاق توافقی باشند، دادگاه باید موضوع را به مرکز مشاوره خانواده ارجاع دهد. در این موارد طرفین می توانند تقاضای طلاق توافقی را از ابتدا در مراکز مذکور مطرح کنند. در صورت عدم انصراف متقاضی از طلاق، مرکز مشاوره خانواده موضوع را با مشخص کردن موارد توافق جهت اتخاذ تصمیم نهایی به دادگاه منعکس می کند.»

همان گونه که در ماده قانونی یاد شده مقرر گشته است، اولاً تکلیف دادگاه و الزام به ارجاع مشاوره صرفاً در دعوی طلاق توافقی مورد تقنین قرار گرفته است (حال آن که دادگستری استان فارس در تمامی اقسام طلاق از پذیرش و بازبینی دادخواست هایی که فاقد نامه مرکز مشاوره به عنوان منضمات باشد امتناع ورزیده و دادخواست را برگشت می دهند) و ثانیاً حتی در طلاق توافقی هم چنانچه از نص و منطوق صریح ماده استنباط

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نبش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلَهُوَيَ أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140431390000157064
تاریخ تنظیم : 1404/01/26
شماره پرونده : 140331920000124101
شماره بایگانی شعبه : 0300301

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
دادنامه

دیوان عدالت اداری

می گردد، دادگاه می بایست در اثنای رسیدگی زوجین را به مراکز مشاوره ارجاع نماید نه پیش از پذیرش دادخواست، چه این که در انتهای ماده قانونی مذکور نیز این گونه مقرر گشته «زوجین می توانند تقاضای طلاق توافقی خویش را از ابتدا در مراکز مشاوره مطرح نمایند»، بدین معنا که اختیار زوجین می باشد که از ابتدا در مراکز مذکور تقاضای خویش را مطرح نمایند و یا پس از تقدیم دادخواست به واسطه شعبه دادگاه به مراکز مذکور ارجاع داده شوند.

حال با عنایت به این که عدم پذیرش دادخواست های طلاق فاقد نامه مشاوره توسط دادگستری استان فارس بر خلاف اصل 34 قانون اساسی و بر خلاف منظور قانونگذار در ماده 25 قانون حمایت خانواده و مواد 8 و 9 آیین نامه اجرایی آن قانون است و به واسطه این تصمیم دادگستری طرف شکایت، علاوه بر این که مانعیت در مسیر تظلم خواهی اشخاص ایجاد شده است، هزینه های مالی مربوط به مراکز مشاوره به مردم تحمیل می گردد.

متن مقرره مورد شکایت به شرح زیر است:

" سرپرست محترم مجتمع دادگاه های خانواده شیراز

رؤسای محترم حوزه های قضایی فسا، جهرم، مرودشت، کازرون، زرین دشت، استهبان، خرم بید، مهر، داراب، خرامه، لامرد، فراشبند، ارسنجان، کامفیروز و پاسارگاد

سلام علیکم

احتراماً ضمن پیوست اطلاعات مرتبط، پوستر سامانه و لیست مراکز مشاوره خانواده قوه قضاییه، در راستای اجرای دستورالعمل شماره 9000/65133/100 تاریخ 1396/12/26 ریاست محترم قوه قضاییه پیرامون نحوه تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده با توجه به شروع به فعالیت سامانه مسیر به آدرس masir.23055.ir در روند پذیرش و مشاوره پرونده های طلاق و خاتمه فعالیت سامانه تصمیم سازمان بهزیستی از تاریخ 1402/11/5 مقتضی است ضمن اطلاع رسانی به شعب دادگاه های خانواده، دفاتر خدمات قضایی، اداره بهزیستی شهرستان، مؤسسات مرتبط با ثبت طلاق و نصب پوستر جهت آگاهی بخشی به مراجعین، اقدامات لازم انجام و نتایج انجام کار طی یک روز کاری به معاونت پیشگیری از وقوع جرم ارسال گردد. لازم به تأکید است که سامانه تصمیم تا حداکثر اواخر سال جاری (1402) صرفاً برای ارجاع پرونده های قبلی به دادگستری در دسترس خواهد بود و این مراکز ملزم به تعیین تکلیف پرونده ها در بازه زمانی ذکر شده می باشند. همچنین محاکم دادگستری از پذیرش مستقیم دادخواست های طلاق خودداری و با انجام راهنمایی های مورد نیاز متقاضیان را به سامانه مسیر هدایت نمایند. - معاون قضایی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس "

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نیش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری

دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا»

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

دادنامه

شماره دادنامه : 140431390000157064

تاریخ تنظیم : 1404/01/26

شماره پرونده : 140331920000124101

شماره بایگانی شعبه : 0300301

در پاسخ به شکایت مذکور، رییس دادگستری استان فارس به موجب لایحه شماره 1403/3/13، نامه شماره 1403/3/12-1/620/555/9019 معاون قضایی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس را ارسال کرده است که متن آن به قرار زیر است:

" نظر به این که افزایش طلاق در جامعه آسیب های دیگری از جمله فقر، بیکاری، اعتیاد و گسستگی خانواده و آسیب های ناشی از فرزندان طلاق به همراه دارد و بسیاری از اختلافات خانوادگی که منجر به طلاق می شود ناشی از هیجانات زودگذر و یا لجابت است. لذا وظیفه تشکیل مراکز مشاوره خانواده طبق ماده 16 قانون حمایت از خانواده به قوه قضاییه واگذار شد. تا مراکز مشاوره در کنار دادگاه های خانواده و به منظور ارجاع متقاضیان دعاوی خانواده مراجعه کننده به دادگاه های خانواده برای دریافت خدمات مشاوره و مددکاری ایجاد گردد و زمینه کاهش طلاق را از طریق افزایش حداکثری صلح و سازش در بین زوجین فراهم نماید. تحقیقات نشان می دهد که به طور میانگین در حداقل 15 درصد این اختلافات، ارائه خدمات مشاوره خوب می تواند از بروز طلاق جلوگیری نماید. به عنوان مثال ارائه خدمات مراکز مشاوره و مددکاری در استان فارس منجر به ایجاد صلح و سازش حدود 4297 پرونده طلاق شده است.

در پیشینه ایجاد این اقدام تحوّل، به استحضار می رساند از سال 1391 و بعد از تصویب و ابلاغ قانون حمایت خانواده، یکی از برنامه های اصلی ریاست قوه قضاییه و دغدغه معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه، عملیاتی نمودن ماده 16 قانون حمایت خانواده مبنی بر ایجاد و راه اندازی مراکز مشاوره خانواده در کنار دادگاه های خانواده به منظور ارجاع متقاضیان طلاق به مراکز مشاوره برای دریافت خدمات مشاوره روانشناسی، حقوقی، مذهبی و مددکاری، برای افزایش صلح و سازش بوده است. از سال 1393 و در پی ابلاغ آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده توسط ریاست قوه و تعیین مرکز امور مشاوران قوه قضاییه به عنوان متولّی راه اندازی مراکز مشاوره، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه طی تبادل سند همکاری مشترکی در اسفند ماه 1393 نظارت بر چگونگی عملکرد و ساختار و فرآیند ارائه خدمات مشاوره را به عهده گرفت. به همین منظور از سال 1394 در پی توافق صورت گرفته مقرر شد معاونین اجتماعی و پیشگیری از وقوع دادگستری ها برابر ماده 33 آیین نامه مذکور به عنوان مسئول واحد مشاوره استان که مسئولیت نظارت بر مراکز مشاوره را بر عهده دارد انتخاب و برای آنها حکم صادر گردد که در 31 استان کشور این مهم صورت گرفت. در ابتدای سال 1394 نیز برخی از مواد آیین نامه قانون حمایت خانواده که نیازمند تدوین دستورالعمل بود که با همکاری مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه، مورد توجه قرار گرفته و طی دستورالعملی تحت عنوان دستورالعمل نحوه تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده، در تاریخ 1396/12/26 با تصویب ریاست به تمام حوزه ها ابلاغ شد.

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نبش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری

دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا»

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

دادنامه

شماره دادنامه : 140431390000157064

تاریخ تنظیم : 1404/01/26

شماره پرونده : 140331920000124101

شماره بایگانی شعبه : 0300301

در تقسیم کار ملی نیز که توسط کارگروه ملی کنترل و کاهش طلاق مستقر در شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان متولی اصلی خانواده در کاهش آسیب های اولییتی از سوی شورای اجتماعی کشور انتخاب شده، هفت وظیفه را برای قوه قضاییه تعیین نموده است که یکی از مهمترین آنها راه اندازی مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده در معیت دادگاه های خانواده و ارجاع تمامی دعاوی خانوادگی به این مراکز با همکاری نهادهای ذی ربط می باشد. لذا براساس مستندات قانونی موجود (ماده 16 قانون حمایت خانواده 1391/12/1، ماده 3 آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده، دستورالعمل نحوه تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده ابلاغی 1396/12/26 ریاست وقت قوه قضاییه، مصوبات کارگروه ملی کنترل و کاهش طلاق مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی) برنامه مراکز مشاوره جزء تکالیف قوه قضاییه می باشد و این قوه مکلف است مراکز مشاوره را در کنار دادگاه های خانواده ایجاد نماید. از این رو در برنامه عملیاتی برای سال 1402 ابلاغی معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه، برنامه راهبردی با عنوان «توسعه ظرفیت های ناظر به تحکیم خانواده و کاهش دعاوی مربوطه با کد برنامه راهبردی 22203» به منظور بررسی و نظارت بر عملکرد مراکز مشاوره خانواده با مشارکت و همکاری مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه و اداره کل بهزیستی استان با هدف بهبود عملکرد آنها و دستیابی به صلح و سازش زوجین متقاضی طلاق با تبیین گام هایی تدوین و در سطح استان اجرا و گزارش مربوط تهیه و به معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه ارسال گردید.

بنا به مراتب معروضه فوق الذکر در بند (1) و همان گونه که در صدر نامه شماره 925/620/1 صادره از معاونت اجتماعی در پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس اشاره شده است، این نامه در راستای اجرا و ابلاغ دستورالعمل شماره 9000/65133/100 مورخ 1396/12/26 مصوب رئیس قوه قضاییه پیرامون تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده موضوع ماده 16 قانون حمایت خانواده و ماده 30 آیین نامه اجرایی قانون مذکور در روند پذیرش و مشاوره پرونده های طلاق با توجه به شروع فعالیت سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده مطابق تبصره 8 ماده 38 و ماده 64 دستورالعمل توسط مراکز آمار و فناوری قوه قضاییه با همکاری مرکز امور مشاوران و وکلا کارشناسان رسمی قوه قضاییه به نام سامانه مسیر (مشاوره ساختن یک راه) که به منظور ساماندهی و مدیریت درخواست های مشاوره خانواده یا اولویت مشاوره پیش از طلاق طراحی و پیاده سازی شده است و اختیار حاصله از ماده 45 دستورالعمل یاد شده به عنوان مرجع نظارت و ارزیابی عملکرد مراکز مشاوره صادر گردیده است.

مستفاد از ماده 38 دستورالعمل مصوب رئیس وقت قوه قضاییه، متقاضیان طلاق و سایر دعاوی خانواده بایستی درخواست خود را از یکی از طرق ثبت مستقیم درخواست در سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده (سامانه مسیر) و یا مراجعه به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و درج درخواست در سامانه اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده (سامانه مسیر) و یا مراجعه به دادگاه ذی صلاح و درج درخواست در سامانه ثبت طلاق و دعاوی خانواده (سامانه مسیر) یا مراجعه مستقیم به مرکز مشاوره خانواده زیر نظر قوه قضاییه (موضوع

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نیش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140431390000157064
تاریخ تنظیم : 1404/01/26
شماره پرونده : 140331920000124101
شماره بایگانی شعبه : 0300301

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
دادنامه

دیوان عدالت اداری

ماده 25 قانون حمایت خانواده و اختیار متقاضی در طلاق توافقی) و ثبت در سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده تسلیم نمایند. با عنایت به طرق چهارگانه تسلیم درخواست متقاضیان طلاق و دعاوی خانواده در دستورالعمل مصوب رییس وقت قوه قضاییه ملاحظه می گردد:

اولاً: درج درخواست متقاضی در سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده (سامانه مسیر) الزامی بوده و این موضوع با «واو» عطف با اقدام اولیه متقاضی لازم و ملزوم یکدیگر گردیده اند. ثانیاً: دامنه شمول در دستورالعمل ابزاری با ذکر عبارت متقاضیان طلاق، مطلق تمامی نوع طلاق اعم از طلاق به درخواست زوجه یا زوج و طلاق توافقی می باشد که می بایست متقاضیان طلاق درخواست خود را در سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده درج و ثبت نمایند.

در شکواییه تقدیمی ملاحظه می گردد؛ شاکی تنها دادگستری استان فارس و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس را طرف شکایت قرار داده است در حالی که مطابق عرایض مطروحه در بندهای (1) و (2) این لایحه، نامه موضوع شکایت در اجرا و ابلاغ دستورالعمل رییس وقت قوه قضاییه مبتنی بر شیوه ارجاع و نحوه فعالیت مراکز مشاوره در بستر سامانه ثبت اطلاعات طلاق و دعاوی خانواده (سامانه مسیر) صادر گردیده و شاکی که متقاضی ابطال نامه گردیده است، در واقع می بایست تقاضای ابطال دستورالعمل مصوب رییس قوه قضاییه را می نمود و علاوه بر طرف شکایت قرار دادن قوه قضاییه، مرکز امور مشاوران و وکلاء و کارشناسان رسمی قوه قضاییه را نیز طرف شکایت قرار می داد که در مانحن فیه شکواییه مذکور از این حیث واجد ایراد شکلی می باشد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ 1404/1/26 به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیأت عمومی و هیأت های تخصصی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

به موجب ماده 16 قانون حمایت خانواده مصوب سال 391 : «به منظور تحکیم مبانی خانواده و جلوگیری از افزایش اختلافات خانوادگی و طلاق و سعی در ایجاد صلح و سازش، قوه قضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون مراکز مشاوره خانواده را در کنار دادگاه های خانواده ایجاد کند» و براساس ماده 18 این قانون در حوزه های قضایی که مراکز مشاوره خانواده ایجاد شده است، دادگاه خانواده می تواند در صورت لزوم با مشخص کردن موضوع اختلاف و تعیین مهلت، نظر این مراکز را در مورد امور و دعاوی

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نبش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری

«فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140431390000157064
تاریخ تنظیم : 1404/01/26
شماره پرونده : 140331920000124101
شماره بایگانی شعبه : 0300301

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
دادنامه

دیوان عدالت اداری

خانوادگی خواستار شود. همچنین براساس ماده 25 قانون یادشده در صورتی که زوجین متقاضی طلاق توافقی باشند، دادگاه باید موضوع را به مرکز مشاوره خانواده ارجاع دهد. در این موارد طرفین می‌توانند تقاضای طلاق توافقی را از ابتدا در مراکز مذکور مطرح کنند و در صورت عدم انصراف متقاضی از طلاق، مرکز مشاوره خانواده موضوع را با مشخص کردن موارد توافق جهت اتخاذ تصمیم نهایی به دادگاه منعکس می‌کند. همچنین به موجب ماده 8 آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب سال 1393 در صورتی که زوجین متقاضی طلاق توافقی باشند، دادگاه باید موضوع را به مرکز مشاوره خانواده ارجاع دهد. بنابراین با عنایت به این که براساس قانون حمایت خانواده الزام و تکلیف دادگاه به ارجاع درخواست طلاق به مراکز مشاوره منحصر به طلاق توافقی است و با توجه به این که وفق دستورالعمل شماره 925/620/1 مورخ 1402/10/27 صادره از معاونت پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس مقرر شده که محاکم دادگستری از پذیرش مستقیم دادخواست های طلاق خودداری و متقاضیان را به سامانه مسیر هدایت کنند، بنابراین اطلاق حکم یادشده که علاوه بر طلاق توافقی، اقسام دیگر دعاوی طلاق را نیز دربرداشته و متضمن الزام محاکم به عدم پذیرش دادخواست طلاق در همه اقسام آن است، مغایر با قانون بوده و مستند به بند 1 ماده 12 و ماده 88 قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال 1392 ابطال می‌شود. این رأی براساس ماده 93 قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب 1402/2/10) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است./

مهدی دربین

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

امضای صادر کننده

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نبش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری